

Kryphål i lagen blir elefanternas död

SURIN, THAILAND Begäret efter elfenben ökar igen. I Thailand är arten skyddad enligt lag. Men på grund av ett kryphål befinner sig landet mitt i den globala illegala handeln.

Danska Jette Andersen står vid ett av souvenirstånderna i Ban Ta Klang Elephant Village, som ligger i östra Thailands Surin-provins. Hon är på rundresa i Thailand och hennes reseledare har sagt till gruppen att det är okej att köpa elfenben här.

– Han säger att det är certifierat elfenben, att man vet var det kommer från. Jag tänker köpa, men det är ju som med guld, man vet aldrig om det är äkta eller inte, säger hon.

Under ett plåttak i den tryckande hetta svalkar sig reseledaren Per Christensen. Han säger att det finns intyg på att elfenben som säljs i Surin kommer från elefanter som dött en naturlig död. Men i ett land som Thailand, där mutor och korruption är vardag, kan han inte vara helt säker på sin sak.

– Det finns säkert falska papper i omlopp, där bertarna egentligen kommer från Afrika, medger Per.

Mixen av asiatiskt och afrikanskt elfenben är något som smugglare i Thailand har dragit nytta av i årtal – och kallas av miljöorganisationerna för "det thailändska kryphålet". Ett ännu större kryphål är det som säger att allt elfenben köpt före 1989 – året då CITES (Washingtonkonventionen) införde ett internationellt förbud mot handel med elfenben – fortfarande får säljas inom samma land. Eftersom det är svårt att bevisa hur gammalt elfenben faktiskt är, så är detta ett orubbligt hinder i elfenbenskriget.

Det finns tre, fyra byar i Surin-provinsen med ett 50-tal elfenbenssnidare. Ood Terawat är skulptör, och han har fått i uppdrag att bygga ett buddhistiskt tempel, som ska prydas med stora elefanthuvuden i cement intill tempelplatsen Wat Pa Argieng några kilometer från Elephant Village. Ood är van vid att arbeta med olika träslag och elfenben. En vindpust sveper med sig lukten av bränt ben.

På en träaltan, några hundra meter från tempelplatsen sitter det en handfull "carvers" eller snidare och jobbar skickligt med elverktyg som snidar och polerar amuletter. Gräddfärgade ringar stoppas ner i en låda, där halsbanden med små buddha-figurer redan trängs med svarta hårringar tillverkade av elefantsvansar.

En familj från Bangkok går upp på altanen och sätter sig ner för att iaktta lådans innehåll. Pappan börjar köpslå med en av snidarna om priset, och om det verkligen rör sig om äkta vara (på många håll

TEXT JOHAN AUGUSTIN
FOTO JONAS GRATZER

säljs elefantens och även andra djurs skelettdelar som elfenben). Mannen tar upp en amulett och hänger den kring sin dotters hals. Han är nöjd med priset 1000 baht (cirka 220 kronor) för ett par centimeter påstådd elefantbete.

– Amuletten är magisk. Den ger dig tur, ler han mot sin dotter.

”

Folk pratar helst inte om att de jobbar som snidare, och framför allt inte av afrikanska betar.

Den thailändske skulptören **Ood Terawat**.

På frågan om råmaterialet enbart kommer från elefanterna i området nickar snidaren, men Ood förklarar att det inte är hela sanningen.

– Folk pratar helst inte om att de jobbar som snidare, och framför allt inte av afrikanska betar – som det finns mycket av i omlopp.

Efter Kina är Thailand det land i världen som beslagtar mest elfenben. Bangkok fungerar som en transitstad på smuggelvägen från Afrika – vidare till länder som Kina och Filippinerna.

På Bangkoks internationella Suvarnabhumi Air-

port gjorde tullen i juli förra året ett rekordbeslag på 468 kilo elfenben från Kenya, ett tillslag som enligt tullchefen Tawal Rodjit värderas till motsvarande 4,5 miljoner kronor.

– Det hade registrerats som hantverk, säger Tawal och öppnar trälådorna, med hjälp av sina medarbetare som alla bär gummihandskar och masker.

Den instängda odören har dock redan fått grepp om den sterila lokalen. Tawal uppskattar att hans anställda "hittar 80 procent av allt elfenben som smugglas genom flygplatsen", och att det är just därför smugglarna har börjat använda alternativa rutter – som med buss genom Kambodja.

Många års erfarenhet har gjort att tullchefen vet vad han ska leta efter bland flyglasterna, det gäller att hitta "rätt cargo-profil".

– Vi kollar alltid ursprungsdestinationen. Står det Ethiopian Airlines från Kenya, via Doha till Bangkok? Då blir vi intresserade, säger han och fastställer med ett bestämt leende:

– Vi förstör smugglarnas väg genom Bangkok.

Vad händer då med allt tidigare konfiskerat elfenben? Enligt Tawal går det vidare till Institutionen för nationalparker som "förstör det".

Beslag av elfenben har dock bevisligen försvunnit från institutionens lagerlokaler, och de thailändska myndigheterna är ökända för sin utbredda korruption – vilket passar en smugglare med en näve full av sedlar perfekt. Men det är ett påstående som Tawal inte håller med om.

– Det finns ingen korruption. Inte så länge jag har jobbat här i alla fall, säger han.

Steve Galster är chef för Bangkokbaserade organisationen Freeland Foundation. Han vill se tuffare straff för smuggling av elfenben.

– Som det ser ut nu så åker ingen i fängelse, vi måste sätta press på handlarna i de högsta leden, fastställer han.

I mars möttes CITES-representanterna i Bangkok och diskuterade den afrikanska elefantens framtid. Förutom att stoppa tjuvjakten i Afrika vet Steve Galster vad som måste till.

– Deras livsmiljöer har försvunnit till den grad att det på vissa platser ser ut som om det finns många elefanter, eftersom det är så trångt. Vi måste ge elefanterna mer utrymme att leva på.

utrikes@svd.se

FAKTA

3

elefantarter finns: afrikansk savannelefant (på den vänstra bilden), afrikansk skogselefant och asiatisk elefant (på den högra bilden).

FOTO: WWF/MARTIN HARVEY

För 100 år sedan fanns det omkring tio miljoner vilda afrikanska elefanter, och 200 000 asiatiska. I dag är antalet en halv miljon i Afrika och 40 000 i Asien.

Förutom tjuvjakten är allt sämre livsmiljöer orsaken till minskningen.

2011 slog dödandet av elefanter i Afrika ett dystert rekord, det beräknas att kontinenten förlorade 25 000 djur.

Samtliga tre elefantarter klassas som hotade av Världsnaturfonden (WWF).

SVD

I en liten by utanför Surin sitter en kvinna och sågar av elfenben till små kvadrater som hennes man gör buddha-medaljonger av.

Elfenbenssmycken och buddhistiska symboler säljs på en marknad i Surin. Ett smycke på ett par centimeter kan kosta motsvarande flera hundra svenska kronor.

Tullchefen Tawal Rodjit och hans medarbetare öppnar lådor med elfenben från Afrika som beslagtogs på Bangkoks internationella flygplats.

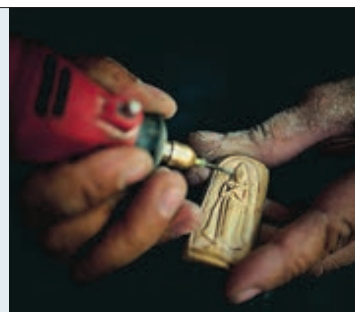
16

gånger har priset på elfenben ökat med på några år. Nu är priset ett par tusen kronor kilot för råmaterial. Det ökar flera gånger om innan den färdiga produkten

när slutkunden. Det höga priset gör att många fattiga afrikaner är redo att riskera sina liv i kriget mot naturvårdarna, vilket ger arten en dyster framtidsutsikt.

En elefants betar kan vara värda mer än en genomsnittlig årslön i många afrikanska länder, vilket

har lett till att däggdjuren snabbt försvunnit från stora delar av västra Afrika. I de centrala delarna förvärras läget hela tiden. I de södra och östra delarna sägs bestånden vara livskraftiga på sina håll.

Källor: National Geographic, Freeland Foundation.